

BÍLÁ PANÍ

OLDŘICH ELIÁŠ a JOSEF ŠIMÁNEK

Edice Nefthys

ISBN: 978-80-88015-98-7, 2019

OLDŘICH ELIÁŠ a JOSEF ŠIMÁNEK

BÍLÁ PANÍ

Oldřich Eliáš - Bílá paní

Nám Čechům jest dobře známa historie o „bílé paní“ na hradě jindřichohradeckém, jenž patřival pánům z Růže, kdysi, až do konce šetnáctého století, nejbohatšímu a nejmocnějšímu rodu na českém jihu a v Čechách vůbec. Byla prý to paní Perchta z Rožmberka, jejíž obraz vážných, smutných rysů spatřují návštěvníci zámku v Jindřichově Hradci podnes na stěně jedné hradní galerie mezi starodávnými pohledy na zámek a podobami některých vladařů magnátské rodiny jihočeských pánů. Dodnes kolují dobře známé zkazky o její péči o rod i poddané za živa (výroční rozdělování „sladké kaše“!) a neméně známé, avšak tím podivnější historky o jejím posmrtném zasahování do osudů rodiny, jehož byla členem, vždy, za živa i po smrti pečlivá o rozkvět a slávu pěticipé růže.

Avšak nejen rod Rožmberků, i jiné šlechtické neb královské rodiny zachovávají ve své tradici pietní zkazky o některém svém členu, nejčastěji ženě, jež se zjevuje pozůstalým v důležitých chvílích, obyčejně tehdy, když hrozí smrt některému příslušníku rodiny. Někdy poznávají účastníci zjevu buď z paměti, nebo aspoň z podání identitu fantomu s některým dávno zemřelým svým předkem, jindy opět zůstávají bližší vztahy k rodině nebo podoba přízraku záhadnými, a konečně nechybí i zjevů nelidských, obyčejně zvířecích, též však fantastických, jejichž objevování se podléhá však téže záhadné souvislosti s význačnými událostmi, obyčejně úmrtími, jež v bližší, někdy též dosti vzdálené budoucnosti okolí zjevu ohrožují.

Nejobvyklejší jest však přece podoba lidské, v níž se tyto vidiny zjevují, a to žen, jak jsme se již zmínili. Proto se také stal lidový název „bílá paní“ takřka druhovým pojmenováním těchto fantomů.

Jest význačno, že si lid odedávna povšiml jako charakteristické známky oněch zjevení jejich bílé, nebo lépe šedivé, též prosvítající barvy, ačkoliv často velmi staré tradici nemohlo býti ničeho známo o moderních parapsychických pokusech a ustálené šedivé barvě teleplasmických výronů, jež vycházejí buď z těl medií a formují se v přízračné postavy, postřehnutelné buď okem, nebo aspoň fotografickou deskou.

Fantomy „bílých paní“ a jim příbuzných zjevů objevují se buď

po celé generace, buď v určitém časovém období života jedné rodiny, nebo některého jejího člena, jehož, jak se zdá, zvláště oblíbují, někdy jak vystoupení jejich ojedinělé a zaniká po krátkém čase. Každý podobný přízrak vyznamenává se obyčejně určitou pravidelností, možno téměř říci zákonitostí svých projevů; také určitou událost oznamuje obyčejně stejně, buď jedním, nebo též celou řadou zjevení.

Fantomy jsou dále patrný buď určitému citlivému jedinci, řídčeji jest jejich zhmotnění tak dokonale, že nabývají postavou, oděvem, barvou podoby skutečných, reálných postav. Pak jsou ovšem viditelný komukoliv. Avšak i ti z účastníků fenomenu, kteří fantom nemohou spatřiti, pociťují zřetelně jeho blízkost, právě tak jako zvířata, zvláště psi. Doba zjevení jest různá, noc přirozeně nejčastější; také odlehlá, méně navštěvovaná místa budov jsou přízraky spíše vyhledávána. Zřídka kdy činí podobná zjevení něco více, než že se prostě zjeví, nebo že zdánlivě bez zájmu procházejí se, anebo projdou určitou, vždy stejnou, též však libovolnou místností, chodbou, schodištěm. V tomto ohledu neliší se způsob projevování „bílých paní“ nijak od ostatních strašidelných zjevů lidské podoby, jak se tyto objevují kdekoliv. Jen ve vzácných případech zaznamenává tradice, že fantomy „bílých paní“ dávaly účastníkům zjevu určitá znamení, nebo že dokonce promluvily. A ještě vzácnější jsou zprávy o jejich skutečném, hmotném zákroku, nebo počinu, jenž se pak nejčastěji neliší od obvyklého způsobu či činnosti živoucích lidí.

Dovolili jsme si předvésti v tomto úvodu takřka nástin přírodopisné studie života strašidel; v následujícím uvedeme pak příběh o klasickém zjevení „bílé paní“ na šlechtickém sídle, jenž jest zajímavější tím spíše, že se udál v Čechách a to v době nejnovější. Na jednotlivých podrobnostech tohoto příběhu postřehne čtenář nejlépe základní rysy fenomenu, výše podrobně zmíněné, jež charakterisují případ jako zjev tzv. „bílé paní“.

Podivuhodný tento příběh, který ocitá jeho svědkyně hraběnka Edeltraut Palffyová právem nazývá jedním z nejzvláštějších projevů ze světa duchů, byl uveřejněn v 3. a 4. čísle německého listu „Zentralblatt für Okkultismus“ z roku 1922. podle jejího líčení udál se v současné době na zámku jí příbuzné rodiny v Čechách, jejíž jméno obšem autorka právě z rodinných důvodů zatajuje. „Bílou paní“

tohoto příběhu byla jedna z pramáti rodu, jež byla svědky popsána podle obrazu z rodinné galerie. Zjevila se více členům svého rodu, zvláště švagrové majitele zámku, a to v nesčetné řadě případů, v různých hodinách denních i nočních. Z počátku, jak hraběnka Pallfyová vypráví, nedovedli si účastníci zjevení vysvětliti důvod objevování se fantomu, a našli teprve během času a z různých událostí příčinu a účel neočekávaných návštěv přízraku. Historie jeho zjevování byla zprvu chována z pochopitelných důvodu v tajnosti, hraběnka Palffyová byla však posléze do věci zasvěcena, poněvadž byl její rodině znám, jaký vždy projevovala pro nauky a zjevy okultní.

Proto byla svými příbuznými pečlivě zpracována o jednotlivých fázích zjevení „bílé paní“, jak byl fantom ve svém okolí ustáleně nazýván, a pokusila se nejednou se svou přítelkyní vyložiti význam různých znamení a posunků přízraku. Přiměla také svou přítelkyni a jejího švagra, majitele zámku, aby zaznamenávali všechny podrobnosti zjevení, a lituje sama, že se tak stalo až půl roku od prvního objevení se bílé paní. Zjevy ty trvaly celkem 1 1/2 roku. Od 1. února 1920 až do smrti majitele zámku 22. června 1921. Po jeho smrti (zemřel neženat) zjevy přestaly, a tak se zdá jejich hlavní účel vysvětlen. Také hlavní svědkyně zjevu, přítelkyně vyprávěčky, žije se svou dcerou dále na zámku, aniž kdy potom přízrak bílé dámy spatřila, třeba, jak se sama přiznává, zatoužila po tom častokráte. Ona jediná viděla vždy přízrak zřetelně, nikdy se však nebála a chodívala i v noci beze strachu po domě; zvláštní je, že se jí fantom zjevil nejčastěji, když naň vůbec nemyslí. (Jak se zdá, platí v tomto případě zásada, že utkvělá koncentrace (soustředění) myšlenek na fantom překáží právě jeho zjevování; také při séancích a materializačních pokusech nejznámějších moderních medií doporučuje se pravidelně účastníkům séance úplné uvolnění, myslí a lehká zábava hovorem, ba i zjevem.) - jakmile se však přízrak bílé paní zjevil, pocítila přítelkyně vyprávěčky zvláštní, nepopsatelné ztrnutí, provázené sevřením hrdla. Podle vlastního svého vyprávění měla vždy pocit, jakoby z přízraku vyzařovalo jakési ochromující fluidum a při jeho blížení se jí vždy zdálo, že pozbývá vědomí a omdlévá. Z tohoto líčení jest patrné, že svědkyně zjevení byla aspoň částečně nedobrovolným mediem, z čehož fantom čerpal k zhmotnění

svému potřebné síly. Ostatní členové rodiny báli se vždy velice přízraku. Někteří z nich postřehli podle náhlého pocitu úzkosti vždy neklamně přítomnost bílé paní, avšak viděti ji nemohli. Stalo se často, že bílá paní stanula náhle v jejich středu, když dleli pohromadě.

Všichni pocítili nevysvětlitelný děs a ze strnulého pohledu přítelkyně hraběčiny pochopili, že jest přízrak opět mezi nimi. Pokud byli tiše, dlel fantom bez přerušení v pokoji, mizel však rychle při náhlém pohybu účastníků, kteří se však nikdy neodvážili pohlédnouti za sebe, kde se přízrak s oblibou zjevoval. Přece však se stalo, že někdy spatřili v pokoji jakýsi světlý stín, a jeden z členů rodiny zahlédl jindy zřetelně spodní okraj roucha bílé paní. Také 17ti letá dcera oné dámy, jež jediná vždy přízrak dokonale viděla, spatřila jej dvakráte v přítomnosti své matky a odstonala tuto událost vážným otřesem nervů. Od té doby se již nikdy neodvážila procházeti zámkem v přítomnosti pouze své matky a naopak, když byla sama, cítila bezpečně, že se nemá čeho báti. Její matka však neutrpěla nikdy škody ze zjevení se fantomu, ačkoliv jest menší postavy, jemné konstituce tělesné a citlivých nervů. Ač se nikdy okultismem nezabývala, věřila pevně v možnost podobných zjevení, zvláště pak ve skutečnost přítomnost případu.

V následujících řádcích uvedeme nyní některé podrobnosti zjevení, jak je hraběnka Palffyová popisuje ve svém líčení, uveřejněném v onom zmíněném časopise.

Z rodinných archivů bylo brzy shledáno, že celkové vzezření a pozoruhodně určitě patrné rysy tváře fantomu a jeho kroj odpovídají rodinnému obrazu, jenž představoval prababičku majitele zámku a jeho bratra. Za živa byla zbožnou, laskavou, všeobecně milovanou paní; zemřela jako vdova. Její zjevení bylo vždy krásné, často obklopené světelnou září (aurou). Jednou se zjevila také v kostele za oltářem, kynouc laskavě oné jasnovidné přítelkyni vypravěčky těchto příběhů. Zprvu, když se tato při náhlém objevení fantomu křížovala, usmál se zjev mile, nebo na ni kývl.

První zjevení vůbec událo se 1. února 1920 o 125. výročním dnů úmrtí staré dámy. Přítelkyně hraběčina o tom vypráví: „Musila jsem tehdy odejít na chvíli z rodinného shromáždění, poněvadž mi chybělo něco k mé práci. Jak víš, musila jsem projít veliký, tehdy

nepoužívaný salon, abych se dostala do svého pokoje. Šla jsem zpívajíc si, veselá a v dobré náladě, jak jsem se necítila nikdy od smrti svého muže, sama nevím, jak to na mne najednou přišlo. Když jsem se pak vracela opět salonem, padl můj zrak na zasklené dveře do malého, nepoužívaného dámského pokoje; a tu v jasné záři měsíční vidím zřetelně za skleněnými dveřmi státi postavu bíle oděné ženy...

Ulekla jsem se velice a spěchala ke svým příbuzným, abych jim sdělila, co jsem viděla. Přirozeně se mi vysmáli, ačkoliv se podivovali mé bledosti a mému zmatku, tím spíše, poněvadž znali moji nebojácnost. Vymluvila jsem si konečně věc sama a pokládala ji za pouhý optický klam, způsobený měsíční září a nemyslela jsem na to již. Čtyři týdny poté, když jsem jednoho večera odešla do svého pokoje, cítila jsem, jak se mne opět zmocňuje ona nevysvětlitelná veselá nálada. Když jsem otevřela dveře svého pokoje, odskočila jsme v úleku zpět, neboť ve dvojitých dveřích stál opět onen bílý zjev.. Bezmála bych se s ním byla srazila. Zjev měl v obličeji vážný výraz a ukazoval rukou dolů. Vykřikla jsem hlasitě a přízrak zmizel.

Tentokrát jsem si byla vědoma, že to nebylo mámení smyslů.“ Nyní byli i ostatní členové rodiny přesvědčeni o pravdivosti vyprávění mé přítelkyně, jež se stalo takřka intimní rodinnou záležitostí, na níž jevil každý živý zájem. Mluvilo se a kombinovalo, co by asi měla znamenati různá znamení fantomu a byly očekávány zvláštní příhody.

Často věštilo objevení se bílé paní příjezd některého členy rodiny, několikrát opět způsobila její přítomnost v případě onemocnění uzdravujícím účinkem. Z počátku jak řečeno, bylo opomenuto přesné zaznamenávání případů zjevení, koncem roku 1920 byly však již veškeré podrobnosti pečlivě zapisovány. Stůjtež zde některé z těchto zápisů:

„4. prosince 1920. Když jsem šla do svého pokoje, bylo to odpoledne, stála „bílá paní“ opět těsně před mým toaletním zrcadlem, takže jsem mohla spatřiti současně její obraz v zrcadle (interessantní příznak dokonalosti zhmotnění): vysoký napudrovaný účes, záhyby bílého šatu apod. Opět jsem se ulekla, takže jsem hlasitě vykřikla, načež postava zmizela.

15. prosince 1920. Šla jsem za soumraku docela vesele do svého pokoje a hledala jakési spisy na svém psacím stole. Náhle stojí „bílá

paní“ za stolem a usmívá se na mne. Zděsila jsem se. Činí rukou pohyby, jakoby mne chtěla upokojit. Pokřižovala jsem se. Rysy její tváře zvažněly, hledí mi do očí a napřahuje po mně pravou ruku. Nemohla jsem snést její blízkost, počala jsem se třásti, ale z místa jsem se hnouti nemohla. Náhle jsem pocítila závan vzduchu a přízrak zmizel. Ještě téhož večera kolem 10 hodin zjevila se opět v mém pokoji, hleděla na mne výmluvnými očima a třikrát ukázala na okno. Pokřižovala jsem se. Opět patřila na mne tolik výmluvně a kynula mi. Nerozumějíc jí, však, vrtěla jsem hlavou a ona zmizela.

18. prosince 1920. Asi v devět hodin večer šla jsem velkým salonem. Tu jsem slyšela za sebou šelestění jakoby suchého listí. Vzhlednu uleknuta a hle, „bílá paní“ stojí v otevřených skleněných dveřích malého pokojíka, usmívá se ke mně a kyne mi dvakrát.

Vzkřiknu – ona zmizí. Dveře zůstaly tentokrát otevřeny.

21. prosince 1920. Asi v 6. hodin s večera šla jsem opět salonem. „Bílá paní“ stojí ve skleněných dveřích, jejichž obě křídla jsou dokořán, hledí na mne s milým úsměvem a kyne mi k sobě. Učinila jsem několik kroků kupředu. Výraz jejího obličeje zvažní. Ukazuje pravou rukou dolů, tak energicky, že se celá její postava pohnula, pak činí mnohovýznačné pohyby, jakoby plavala. Opět mne uchvátí děs, zakrývám si obličej rukama. „Bílá paní“ zmizí. Dveře byly tentokrát zavřeny.“

Překrásné zjevení měla moje přítelkyně o štědrém dnu téhož roku (1920). Psala mi o tom následující: „Musím Ti vyprávět významnou svoji příhodu štedrovečerní. Bylo to tak podivuhodné a nebesky krásné, že na to nikdy ve svém životě nezapomenu! Vše bylo přichystáno k vánoční slavnosti, veliký strom stál již bohatě vyzdoben, také stoly s dárky. Šli jsme se převléci. Tu mne coci napadlo, i sestoupila jsem do vánočního pokoje s malou elektrickou lampičkou, poněvadž zde ještě nebylo rozsvíceno. Když jsem otevřela dveře, prozpěvujíc si tiše vánoční píseň, uskočila jsem zmatená, neboť považ si, v místnosti před tím docela ztemnělé, stála „bílá paní“ právě pod stromem, jehož větve se nad ní lehce pohybovaly. A odevšad vyskakovaly světélka jako malé hvězdy, jež zhasínaly a opět zazářily a vše tonulo v báhorečném osvětlení. Měla jsem dojem nebeského vidění. „Bílá paní“ měla zjasněný, nesmírně líbezný výraz, pozdvihla

paže, takže rukávy sklouzly zpět a odkryly měkké, okrouhlé formy.

Ukazovala na něco, přitom kynula ke mně. Náhle zmizel rozkošný ten obraz a já stála opět v temnotě. Celý večer byla jsem pod dojmem nádherného onoho zjevení.“

31. prosince 1920. „Bílá paní“ stála opět ve skleněných dveřích, když jsem se ubírala po silvestrovké hostině do svého pokoje. Křídla dveří byla zcela otevřena. Kývala na mne, držíc v ruce jakýsi malý předmět, snad balíček nebo knihu, a podávala mi jej vstříc. Pocítila jsem hroznou úzkost, mé ruce sevřely se v křeči.

2. ledna 1921. Když jsem asi o půl šesté večer odcházela do svého pokoje, a šla, jako vždy, velikým salonem, stála „bílá paní“ jako ve skleněných dveřích, z jejichž křídel bylo toliko jedno otevřeno.

Kývala na mne, nemohla jsem se však pohnouti z místa. Tu šla ke mně a podávala mi opět onen balíček, jakoby mi jej chtěla dáti. Nemohla jsem se však odhodlat, abych jej od ní přijala, měla jsem hrůzu před možným dotykem. Tu zmizel přízrak před mýma očima.“ -

Jest pozoruhodno, že nejoblíbenější místo fantomu byl onen malý pokojík, jehož zaskleněné dveře vedly do zmíněného velkého salonu, snad měl kdysi jakýsi význam pro „bílou paní“, když ještě byla na živu. Teké onen tajemný balíček nebo kniha nebyl nikdy odevzdán. Pravděpodobně by se, jak autorka těchto příběhů správně poznamenává, rozplynul v nic, jakmile by se ho její přítelkyně uchopila. Mnohokrát se „bílá paní“ zjevila s oním balíčkem a vždy jej chtěla dáti jasnovidné přítelkyni naší vypravěčky, avšak tuto pojala vždy taková nepřekonatelná hrůza, že se nikdy neodvážila po něm sáhnouti, byť si tak snažně přála. „Bílá paní“ se tudíž také vzdala později svého úmyslu a neobjevovala se již s oním předmětem.

„13. ledna 1921. Mezi 6. a 9. hodinou večerní šla jsem do svého pokoje. Trpěla jsem přes den silnou bolestí hlavy, přesto jsem však byla v dobré náladě. Když jsem přišla k druhému oknu, otevřely se náhle známé skleněné dveře jakoby prudkým závanem větru a „bílá paní“ zjevila se v otevřených dveřích. Vykřikla jsem a v témže okamžiku pocítila jsem tak ostrou bolest v hlavě, jakoby mi někdo trhal zubní nerv. „Bílá paní“ učinila smerem ke mně chlácholivý pohyb rukou. Zavřela jsem oči a pocítila současně teplý van, jako když se heboučká ruka položila na moji hlavu. Bolest hlavy zmizela

okamžitě. Když jsem oči opět otevřela, viděla jsem s ustrnutím, jak křídla dveří zavírají se sama sebou, takže „bílá paní“ stála mezi nimi jako vklíněná. Sklonila se ke mně a ukazovala dolů, já však prchala odtud. Tentokráte neměla již v ruce onen malý předmět.

20. ledna 1921. Seděla jsem po večeři sama ve společném zimmním salonu a četla, pokoušela jsem se však marně soustřediti své myšlenky. Pojednou cítím v týle jako studený dech, ihned mne napadne myšlenka na „bílou paní“ a obrátím se. Stojí za mnou u dveří do předpokoje; nezáří sice sama, jest však obklopena jako obrazy svatých třpytným leskem, jenž jako rámen obepíná její postavu kol hlavy a ramen až dolů. Stojí bez hnutí a usmívá se. Pokřičovala jsem se a obrátila se k ní úplně. Tu vztáhla ruku ke mně a zahleděla se na mne výmluvně. Vidím v její ruce balíček – a ona obrací hlavu a ruku ke dveřím. V tom okamžiku slyším v předpokoji kroky. Zmizela.“

Ke konci dubna r. 1921 ohlašovala „bílá paní“ přítelkyni hraběnkyně těžké onemocnění jejího staršího švagra, tehdejšího majitele zámku, jenž po několik měsíců dlel v jednom dolnorakouském městě. Přítelkyně vypravěčky psala jí o tom dopis, datovaný 24. dubna. „Viš snad již také o našem neštěstí s ubohým N. (její švagr). Bylo to právě osmého o půl osmé, když S. zaslechla ve vedlejším pokoji sténání, a když vešli do pokoje, našli N. svíjejícího se v křečích. Od té doby leží nemocen na zánět srdečního svalu! A právě osmého o půl osmé zjevila se opět „bílá paní“ ve skleněných dveřích, tentokráte zastřena dlouhým závojem, jenž splýval s její hlavy. Její výraz byl tak vážný a truchlivý, rukou ukazovala do dálky.

Neporozuměla jsem jí, avšak zarmoucený její pohled mi nešel z mysli.

Téhož večera, kolem půl dvanácté – seděla jsem ještě u svého psacího stolu, vyřizujíc jakousi obchodní korespondenci – pocítila jsem opět náhle chladný závan větru a v tom okamžiku stála „bílá paní“ proti mně za psacím stolem, opět tak nevýslovně smutná a stísněná. Byla jasně ozářena a jevila se mi jako obraz svatý. Považ, - já, aniž bych vlastně chtěla, vyrazila jsem ze sebe výkřik: „Bože – co jest?“ - a ulekla jsem se svého vlastního hlasu. Tu ona ukázala pomalu na N-ův obraz, jenž stál přede mnou na psacím stole, sepjala jsem prosebně ruce a hleděla výmluvně na mne. V tom, nevím, jak se to

vůbec stalo, neboť jsem se dívala upřeně na ni, ležel N-ův obraz, jenž stál přece docela stranou na psacím stole, na archu papíru přede mnou, a sice podobou dolů. Ulekla jsem se tolik, že jsem skryla hlavu do dlaní. Tu ona zmizela.“

Její švagr trpěl velice ve své nemoci a tu se také stalo, že i on spatřil „bílou paní“. V onom městě v Dolních Rakousích viděl ji poprvé. Zdá se, že její zjevování nebylo tudíž omezeno toliko na rodný zámek. Ošetřovatelky se divily, s kým tak často mluvil.

Obyčejně dál se hovor s duchem v řeči francouzské. Neviditelná přítomnost „Bílé paní“ ulevovala nemocnému očividně. Má přítelkyně odcestovala k nemocnému, aby jej ošetřovala a slyšela jej také častokrát mluvit s kýmsi neviditelným. Jednou pravil k ní chorý: „Nikdy jste mi neřekla, jak jest ona (bílá paní) krásná!“ Jindy, když jej soužila záducha, volal náhle úzkostlivě, zřejmě k fantómu: „Zůstaňte ještě, s vámi je mi lépe!“ A skutečně se potom uklidnil. Jest však zvláštní, že moje přítelkyně tam v Dolních Rakousích nikdy „Bílou paní“ neviděla, místo toho pocítovala vždy trapnou úzkost do té míry, že nechtěla nikdy za noci zůstat sama u nemocného. Je to tím podivuhodnější, že doma na zámku, kde přece sama přízrak vídala, chodila vždy po domě bez bázně v každý čas. Ke konci měsíce května r. 1921 byl nemocný na vlastní žádost převezen na svůj zámek v Čechách a zemřel zde 22. června. A tehdy, u pmrtního jeho lože spatřila moje přítelkyně konečně opět „Bílou paní“. Bylo to velice pozoruhodné a dojímavé zjevení, jež mi takto vylíčila: „Když jsem byla z rána dne 22. povolána do pokoje nemocného, poněvadž jeho sklon byl očekávan každou chvíli, poklekla jsem u hlav jeho lůžka.

Ostatní členové rodiny klečeli na druhém konci pokoje. Nemocný těžce chropěl. Náhle stojí „Bílá paní“ u nohou jeho lože!

Jakási zář na obraze světec obklopovala její postavu zastřenou závojem. Její výraz byl nepopsatelně dobrotivý. Náhle jsem spatřila, jak onen závoj se sune s jejích ramen a pomalu, jako světlý oblak se pohybuje po lůžku od jeho konce až k hlavě nemocného, až zahalil vše do svých záhybů. V tomto okamžiku jsem pocítila bezděčně, že nadešel konec a kynula jsem proto přítomným na znamení hlavou.

Umírající vydechl právě svůj poslední dech, a „Bílá paní“ zmizela...“

Tím končí pozoruhodná neuvěřitelná historie zjevování „Bílé paní“. Zvláštní ráz tohoto příběhu, řada přirozených podrobností a přesné datování svědčí nejlépe o pravdivosti vypravovaných událostí, o nichž věděli tak mnozí, nehledě k tomu, že jejich pisatelka se uvedla plným jménem. Nepochybujeme, že se mezi našimi čtenáři najdou někteří, kteří znají hraběnku Palffy-ovou alespoň dle jména a možná vytuší, o který zámek a rodinu se v námi vyprávěném příběhu jednalo.

Ke konci stůjž zde ještě několik vysvětlujících podrobností.

Hraběnka Palffy-ová dodává: „Domácí lidé, zvláště komorná mé přítelkyně báli se vždy onoho „ducha“. Tak služební zdráhala se vždy dělati pořádek v pokoji své velitelky, poněvadž v něm pociťovala povždy jakousi bezejmennou hrůzu. Jakmile však pán zámku zemřel, ihned pominula veškerá úzkost u domácích, jako by se tak samo sebou rozumělo. Mluvila jsem o tom s komornou, a tázala se jí, jak to přijde, že se již vůbec nebojí. Odpověděla mi, že se „Bílá paní“ zjevovala jistě jen k vůli zemřelému pánovi, nyní však, co zemřel, že se může všude po domě choditi, směle a bez hrůzy.

Navštívila jsem svoji přítelkyni r. 1920 a byla bych ráda ono zjevení sama viděla, ačkoliv jsem jinak v tomto směru velmi bojácná. Provázela jsem proto svoji přítelkyni všude a skutečně jsem cítila na určitých místech nápadný děs a mrazení, takže jsem se až třásla.

Neviděla jsem však nikdy ničeho. Jednou, když moje přítelkyně šla sama a opět se vrátila, věděla jsem hned, že sas něco viděla. „Ano,“ řekla. - „Bílá paní“ stála právě na schodech a kývala na mne.““

Josef Šimánek – Bílá Paní

Není téměř starého šlechtického sídla, které by nemělo svého strašidla. Neslyšné, diskrétní šlépěje duchů sunou se starými síněmi, z jihž prachu vyhlíží přísné portréty předkův a za jihž prahy rezavěji dávné zbroje, jichž ocelové krunýře kryly často ještě ocelovější srdce dobyvatelův. A za nocí, kdy ze starého nábytku, rozhlodaného červotoči, se ozývá dutou prázdnotou prostorných pokojů tlumený sen, a studené světlo měsíční bloudí omšelým sloupovím, zdá se nám, jako by minulost nabývala nové krve, a staré, dávno zpráchnivělé věci

se vracely do svých ztracených tvarů.

Železná korouhvička zaskřípala do tmy a ze staré věže zaznívá dvanáct pomalých, těžkých úderů, připomínajících kroky komtura, který se ubírá na hostinu. Dveře starých pokojů se otevírají, a bílý, průhledný stín se nese galerií k vysokým komnatám se štíhlými krby, jimiž se protahuje meluzina jako tenký, naříkající přízrak. Svědomí rodu, strážkyně tajemství, která dávno přestala dráždit dobu, naslouchá němému šepotu staletí, nesoucímu se rytířským sálem plaše, jako hlas, čekající rozhršení před štolou zpovědníkovou.

Pyšnými nádvořími starého hradu jindřichohradeckého nehlaholí již fanfáry kovových rohů, vítající pána, sedícího uprostřed ozbrojené družiny na modré čabrace bujného koně. Vlajka s pětilistou zlatou růží, která se třepotala zvonícím vzduchem na vztyčené žerdi kulaté věže, zetlela v dubové skříni. Ani v křehkých klenbách rotundy, shlížící své koketní růžice v zrcadle Nežárky, nezaznívá již hudba.

Zvuky sladkých menuettů od Luigiho Boccheriniho dávno dozněly, a krásné hraběnky a kněžny, které při nich naslouchaly s přivřenýma očima galantním větám kavalírů s bílými parukami, tisknou již půl druhého století k propadlým prsoum černý křížek pod kovovým víkem rakve v chrámové kryptě. Život posledních členů starobylého rodu plyne bezhlučně a tiše jako klidná hladina jezera Vajgaru, zrcadlící starý zámek – kamenné zosobnění skotské balady.

Jen jedno jediné se nezměnilo: přízrak Bílé paní, jejíž nehmotné šlépěje stejně jako dříve krácejí po parketách a dlažbách zlacených síní. Ona je to, která zde spojuje minulost, přítomnost a budoucnost jako nedopověděný děj epické básně.

Bílá paní jindřichohradecká – nebo rožmberská – abychom ji nazvali podle starobylého rodu, jenž přes Slavatovce nalézají prostřednictvím sňatků těsné příbuzenské vztahy po přeslici až k dnešním držitelům zámku – není pouze géniem rodu a jeho sídel. Je ve skutečnosti i géniem města, jež bylo odedávna tak pevně spoutáno s osudy zámku, že mohlo býti považováno za jeho volné a rozšířené pokračování. Toto těsné sepětí je výmluvně naznačeno charakteristickou pečetí; zlatou pětilistou růží, kterou najdete na mnohých starých budovách ve vlastním městě mimo obvod hradu,

zejména pak v jeho starých chrámech, pod jihž dlažbou dřímou věčný sen mnozí členové rodu pánů z Růže.

Proto Bílá paní neohlašovala význačných osudových změn pouze rodovým obyvatelům hradu, nýbrž její zjevení bylo znamením, které platívalo i veškerému městu. Tak je na příklad v dobré paměti objevení se Bílé paní před požárem r. 1801, který zachvátil téměř celé město, ale hradu tenkrát ušetřil.

Bílá paní – jak již pojmenování výmluvně naznačuje, se zjevovala pravidelně v rouše bílém, nesouc svazek klíčů; pouze při ohlašování událostí smutných měla podle některých zpráv (na př. Balbínových) černé rukavice. Její bílé roucho, které ve starých dobách bylo šatem vdovským, zavdaly patrně podnět k domněnce, že Bílá paní je duchem Markéty z Lichtenberku, která, provdávši se r. 1349 za Jindřicha II. z Hradce, příjmím Divokého a ovdověvši r. 1364, vycházela pak výhradně v šatech bílých. (Později vstoupila do kláštera Klarisek v Českém Krumlově). Proto této domněnce, kterou podporoval zejména třeboňský archivář Theodor Wagner, tvrdí jiní letopisci, že běží o paní Perchtu z Rožmberka. I toto tvrzení má však trhliny, neboť z kronik a zápisů nevysvítá, že by tato paní na jindřichohradeckém zámku, kde zjevování Bílé paní bylo nejčastější, někdy byla bydlela. Paní Perchta z Rožmberka byla dcerou Oldřicha z Rožmberka a od roku 1449 choť Jana z Lichtenštejna sídlem na Mikulově. Její manželství, velmi nešťastné po boku krutého usurpátora, bylo řetězem utrpení, z něhož byla vysvobozena smrtí roku 1473.

Na jindřichohradeckém zámku ukazovali za mých chlapeckých let kámen, tvaru obdélníkového, jež značně připomíná kameny náhrobní. Do tohoto kamene je plasticky vytesána postava ženy, o níž se tvrdilo, že představuje Bílou paní. Bohužel rysy tváře jsou tam smazány zvětráním, že se nelze na základě srovnání s portréty v rodinné galerii pokusiti o zjištění, komu onen kamenný relief náleží.

Vilém Slavata praví ve svém díle „Libri apologetici“, že se Bílá paní bude zjevovati, dokud z hradeckého zámku zůstane kámen na kameni. Její bloudění a zjevování se Jindřichohradecku je prý

očistným trestem. S tímto názorem Slavatovým ostře polemizuje Bohuslav Balbín; připomíná, že Bílá paní byla bytost velmi šlechtná a zbožná, a její zjevování nemůže být tudíž následkem kletby. Ovšem, Bohuslav Balbín má na mysli paní Perchtu z Rožmberka. Nicméně, celý způsob zjevování se Bílé paní a jejího zasahování v osudy rodu i města ukazuje na oprávněnost Balbínovy polemiky se spisem Slavatovým a potvrzuje názor, že zde běží mnohem spíše o ochranného genia – genia loci a genia generis.

Bílá paní se zjevovala v jindřichohradecké jezuitské koleji tak často, že patres Societatis Jesu nabývali již ani ustrašni jejím příchodem. Potkavši na schodech někoho z otců jesuitů, a byvši jím pozdravena. Bílá paní poděkovala důstojným úklonem hlavy a spěšně odcházela, jako bílý závoj, odnášený průvanem.

Nejčastěji byla Bílá paní zvěstovatelkou změn. Jak praví kronikář, její posláním záleželo nejvíce v ohlašování vstupu z věčnosti do časnosti, z časnosti do věčnosti, jakož i toho, co s upravením vstupu z věčnosti do věčnosti těsně souvisí – to jest sňatku. Také však oznamuje změny v hodnostech a vysokých úřadech a dává výstrahu v případech bližících se nebezpečí. Případy, kdy se zjevovala, ohlašuje veliké osudové změny, jsou tak časté a zejména tak pravidelné, že je nemožno a zbytečno zabývat se každým zvláště.

Avšak i jezuitské koleji, která se těšila její značné pozornosti, Bílá paní ozamovala často veliké změny v osudech i hodnostech.

Před smrtí pana Jáchyma Oldřicha se zjevila dne 24. ledna roku 1604 rektorovi Pateru Mikuláši Pistoriovi a vyzvala jej, aby šel udělit panu Jáchymu Oldřichovi svátost umírajících – jak se dočítáme ve spise „Littterae annuae collegii Novodemensis S. J.“.

Pater Vojtěch Chanovský, rektor koleje v Českém Krumlově, oznamuje v dopise, zaslaném dne 16. června roku 1618 abatyši Žofii u svatého Jiří v Praze, že Bílou paní i zde – v koleji krumlovské – viděli přemnozí, mezi nimi sám vrchní hejtman slavatovský Samuel Carolides.

Kdežto však v jindřichohradecké a krumlovské koleji Bílá paní stala se zjevem tak běžným, že její setkání přestalo se již téměř děsiti, bylo tomu jinak v Třeboni. Zde zrušil Vilém z Rožmberka klášter augustiánský a založil na jeho místě roku 1567 jezuitskou kolej.

Zjevování se Bílé paní v této budově působilo na otce jesuity dojmem tak příšerným, že se odtud posléze vystěhovali. Bohuslav Balbím, kterému jakožto obyvateli koleje jindřichohradecké zjev Bílé paní neznamenal nic nového, vzpomíní s nezastřeným zděšením, jak se ulekl Bílé paní, když ji spatřil roku 1657 na dlouhé chodbě v Třeboni.

S Bílou paní těsně souvisí slavnost podávání sladké kaše. Tato slavnost, založená Bílou paní, záležela v hostění a podarování, kterého se dostávalo každoročně chudině na zboží pánů z Hradce. (Toto hostění později přeměněno na peněžitý dar chudině, jakousi zámeckou nadací, která je podnes v platnosti.) Přes to však, že v tradici lidové i mezi historiky vládne jednotné přesvědčení, že Bílá paní je vlastně zakladatelkou této každoroční „slavnosti podávání sladké kaše“, nevedla tato okolnost dosud k zjištění, která paní z historie pánů z Růže byla touto ženou. Adam I. z Hradce, kancléř Ferdinanda I., mluví roku 1529 o sladké kaši jako zvyku pradávnm. Roku 1606 byli svoláni nejstarší lidé zboží jindřichohradeckého a byli tázáni, nemohou-li přispěti na základě ústního podání ke zjištění, kdy asi tyto slavnosti vznikly. Všichni prohlašovali shodně, že již jejich pradědové označovali tento zvyk za obyčej, vládnoucí od dob nepamětných.

Když Švédové při svém vpádu roku 1645 učinili v Telči, jejíž zámek náležel rovněž pánům z Hradce a kde byl rovněž obyčej rozdílení sladké kaše, pokus o porušení této tradiční slavnosti. Bílá paní způsobila mezi jejich důstojníky panické zděšení. Neznámou silou byli za noci shazováni ze svých loží a smýkáni po zemi, při čemž se jim zjevovaly různé příšery („simulacra modis pallentia minis“). Zdá se podle popisu letopiscova, že to byl hotový krajský sjezd strašidel, jež sem svolala Bílá paní proti násilníkům a rouhačům, a který v neposledné řadě přispěl k rychlému odchodu Švédů.

Bílá paní – zejména v Krumlově – byla i zvěstovatelkou válek.

Tak nedlouho před vypuknutím války třicetileté se ozvalo za pozdního večera prudké zvonění a zabušení na fortu jesuitské koleje. (V budově této bývalé koleje umístěn je dnes hotel „Růže“.) V zápětí nato se rozlétla křídla dveří a dovnitř vstoupila Bílá paní, nesouc v pravé ruce svícen se sedmi rozžehnutými svíčkami a v levé ruce svazek klíčů. Prošla mlčky napříč přízemím celé koleje, vyšla zadním

traktem, přenesla se přes Vltavu a zmizela posléze i se svými sedmi světly na druhém břehu. Za několik týdnů poté došlo ke shoení místodržících, které znamenalo počátek třicetileté války.

Také roku 1914, nedlouho před zavražděním arcivévody Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželky v Sarajevě, se zjevila Bílá paní v nejhořejší části věže zámku krumlovského, kam již dávno nevedly schody. Světelný onen stín viděla tenkrát řada osob a skeptikové se snažili marně najít pro tento zjev přirozené vysvětlení.

Nedlouho poté třesly dva výstřely v Sarajevě a válka světová započala.

Bílá paní přináší občasné poselství též osobám, bydlícím v zámku, i když nepatří k rodu majetníkovu. V sedmdesátých letech minulého století se provdala má přítelkyně mé matky za zámeckého úředníka do Krumlova, který měl v zámku naturální byt. Bílá paní se též zde občas zjevovala, což však oba manželé úzkostlivě tajili před svou služebnou z obavy, že by se pak děvče bálo setrvati u nich ve službě. Jednoho rána služka oznamovala své paní velké překvapení nad tím, že v noci viděla v pokoji krásnou, bíle oděnou dámu, bolestně spínajíc ruce. Manželé na sebe beze slova pohlédli. A za čtyři dny obdržela služka zprávu, že její otec za tragických okolností zemřel.

V Jindřichově Hradci byla Bílá paní i v letech nedávných často spatřována. A ti, kdož ji potkali, tvrdí, že její zjevení bylo provázeno zvukem, připomínajícím prudké trhání silního papíru, jaký postihujeme při elektrických výbojích.

Nedlouho před světovou válkou bylo několik milovníků jindřichohradeckých památek překvapeno při návštěvě zámku v podvečerní době spatřením majestátního zjevu krásné dámy, oděné v bílý šat dávných století. Dáma prošla kolem nich, nevěnovavši jim pozornosti, a její zjev byl tak impozantní, že ani nezvyklý úbor nepůsobil dojmem groteskním. Když se návštěvníci bezprostředně poté tázali několika zámeckých úředníků a jejich manželek na tuto zajímavou obyvatelku hradu, všichni rázem zbledli.

Letopisci se marně táží, kým Bílá paní byla. Ale víme nicméně dobře, kým je: Je to génius místa, či spíše génius míst a génius rodu s veškerými atributy, které mu přísluší. Velmi často byla kladena otázka,

proč hlavně v rodech a sídlech šlechtických jsou tyto zjevy tak časté.

Vysvětlení je velmi prosté. Právě v rodech šlechtických byl věnován mimořádný zřetel rodinné tradici, která tvořila podstatnou část výchovy, a jejíž ochrana byla přivolávána nejen každou modlitbou, ale i téměř každou dynamizovanou myšlenkou lidí žijících i umírajících. Že také poslední přání umírajících musila vykonávat přímo magický vliv na přivolávání a posilování ochranných inteligencí z Neviditelna, jež pak mohutněly každým dalším přáním rodové pýchy a lásky, je na bílé dni, a je potom zcela lhostejno, působila-li zde jako krystalizační bod paní Perchta z Rožmberka, nebo paní Markéta z Lichtenberku, nebo kterákoli žena z rodu, který měl ve znaku pětulistou růži, a který měl – zejména při svých počátcích – tak nesmírně blízko ke kříži templářskému.

BÍLÁ PANÍ

OLDŘICH ELIÁŠ a JOSEF ŠIMÁNEK

Vydal: Martin Jůna, Jindřichův Hradec

Editor: Martin Jůna

martinjuna@atlas.cz

2019

Edice: Nefthys

ISBN: 978-80-88015-98-7

